II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 14. oktober 1998

om betinget godkendelse af Frankrigs støtte til Société Marseillaise de Crédit (SMC)

(meddelt under nummer K(1998) 3210)

(Kun den franske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(1999/508/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fælleskab, særlig artikel 93, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

efter i overensstemmelse med de ovennævnte bestemmelser at have givet de interesserede parter en frist til at fremsætte deres bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

1. **INDLEDNING**

I juli 1993 meddelte de franske myndigheder Kommissionen, at Frankrig havde planer om i perioden fra august 1993 til begyndelsen af 1994 at indskyde ca. 860 mio. FRF i to omgange i banken Société Marseillaise de Crédit (SMC), der har den franske stat som eneaktionær.

Efter gennemgang af sagen og ud fra oplysningerne fra de franske myndigheder fandt Kommissionen, at disse transaktioner ikke indeholdt noget element af statsstøtte (skrivelse af 13. oktober 1993, D/9462).

Ved skrivelse af 3. oktober 1996 fik de franske myndigheder meddelt den beslutning [1], Kommissionen traf den 18. september 1996 om at indlede proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 2, over for de andre støtteforanstaltninger, staten havde truffet til fordel for SMC. Kommissionen fandt, at følgende foranstaltninger kunne indeholde elementer af statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1: (i) kapitalforhøjelserne i 1994 og 1995 på 1,241 mia. FRF; (ii) den planlagte kapitalforhøjelse i 1996 på 858 mio. FRF.

I sin beslutning forbeholdt Kommissionen sig at tage de kapitalforhøjelser på 860 mio. FRF, som var blevet anmeldt i 1993, op til fornyet overvejelse, hvis det under proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 2, viste sig, at den vurdering, Kommissionen havde anlagt i 1993, var baseret på forkerte eller unøjagtige oplysninger, eller hvis der var sket væsentlige ændringer i de omstændigheder, som dengang havde fået Kommissionen til at indtage en positiv holdning.

Ved skrivelse af 23. juli 1998 fik de franske myndigheder meddelt den beslutning [2], Kommissionen den 14. juli 1998 havde truffet om at udvide den procedure efter traktatens artikel 93, stk. 2, som den havde indledt den 18. september 1996, til også at omfatte et nyt kapitalindskud i SMC på 2,909 mia. FRF og en garantistillelse med et maksimum på ca. 400 mio. FRF til dækning af eventuelle garantiudløsninger.

---

[1] EFT C 49 af 19.2.1997, s. 10.
[2] EFT C 249 af 8.8.1998, s. 11.

2. **BESKRIVELSE AF DE AF NÆRVÆRENDE PROCEDURE OMFATTENDE FORANSTALTNINGER**

2.1. **Transaktionens baggrund**

SMC har været en statsejet bank siden 1982, hvor den blev nationaliseret. Den er oprettet som et aktieselskab underlagt bestemmelserne i den franske selskabslov af 24. juli 1966, nationaliseringsloven af 11. februar 1982 og bankloven af 24. januar 1984. Den er desuden underlagt lov af 26. juli 1983 om demokratisering af den offentlige sektor. Dens bestyrelse består af fem repræsentanter for staten, fem medarbejderrepræsentanter valgt af personalet og to medlemmer udpeget af den franske regering på grundlag af faglig indsigt. Ifølge sine vedtægter skal SMC operere som en indlånsbank, der kan udføre enhver bank-, finans-, og kommissionstransaktion både i og uden for Frankrig. Banken operer især i Sydfrankrig, og dens kunder er primært små og mellemstore virksomheder, handlende og privatpersoner i området. SMC har desuden vigtige kunder blandt de store virksomheder i Sydfrankrig og blandt virksomheder i ejendomssektoren.

SMC har 156 filialer i Sydfrankrig, hvortil kommer 6 filialer i Paris. Banken har desuden flere datterselskaber, der har specialiseret sig inden for særlige dele af finanssektoren, bl.a. finansiering af fast ejendom. SMC har ingen datterselskaber uden for Frankrig.

Bankens samlede balance beløb sig ved udgangen af 1997 til ca 23 mia. FRF. Den beskæftigede på det tidspunkt i alt 2 054 ansatte.

SMC kørte indtil 1990 med overskud, der dog ikke var særlig stort og stadig faldende — fra 1987 til 1990 faldt bankens rentabilitet udtrykt som forholdet mellem dens nettoresultat og egenkapital på koncernplan fra 5% til 1%. I 1990'erne kastede SMC sig ud i ejendomsfinansiering, såvel i eget regi som via sine datterselskaber, men banken gik ind i disse finansieringsaktiviteter for hurtigt, lige før det vendepunkt, der indtrådte i ejendomssektoren, og ofte med en utilstrækkelig risikostyring, hvilket resulterede i store tab. I øvrigt havde banken fortsat alt for store driftsomkostninger, navnlig var personaleomkostningerne meget høje, både globalt og målt i forhold til den enkelte ansatte. Uanset hvilke kriterier produktiviteten måles efter (forholdet mellem antallet af ansatte og nettobankindtjeningen, mellem antallet af ledende medarbejdere og det samlede antal ansatte eller mellem personaleomkostningerne og personalets størrelse), lå SMC langt over gennemsnittet for de banker, der er medlemmer af den franske bankforening.

Fra 1991 begyndte SMC at få underskud, og banken har i dag et underskud på koncernplan på i alt 6,11 mia. FRF (1991: −11 mio.; 1992: −451 mio.; 1993: −317 mio.; 1994: −1 257 mio.; 1995: −952 mio.; 1996: −22 mio.; 1997: −3 100 mio.). I sin egenskab af aktionær måtte staten flere gange tilføre ny kapital til SMC, for at banken kunne opfylde EF's solvenskrav for banker.

Underskuddet i 1994, som var næsten lige så stort som hele bankens egenkapital, skyldtes de store hensættelser, som det franske banktilsyn havde stillet krav om efter den undersøgelse, den havde foretaget af banken ([3]).

I 1995 måtte SMC notere et underskud på koncernplan på 952 mio. FRF. Dette underskud hang sammen med hensættelser på 330 mio. FRF på datterselskaberne i ejendomssektoren, hvortil kommer 400 mio. FRF i hensættelser på omtvistede eller tvivlsomme engagementer (heraf 80 mio. FRF i ejendomssektoren). Ifølge de franske myndigheder beroede disse hensættelser på den vedvarende økonomiske krise i 1995, som hævdes navnlig at have ramt Sydfrankrig, samt på SMC's endnu utilstrækkelige styring af sine engagementer. I øvrigt var driftsomkostningerne fortsat for høje i forhold til markedsvilkårene og sammenholdt med konkurrenterne.

Til trods for den finansielle sanering, der blev gennemført i 1994 og 1995, fortsatte SMC med at give underskud. Også resultaterne for regnskabsåret 1996 var præget af de tyngende hensættelser. Det var nødvendigt at foretage særlig store hensættelser på tvivlsomme fordringer, herunder både banklån, leasingtransaktioner og fordringer i ejendomssektoren. Ser man bort fra datterselskaberne, lå de samlede hensættelser og afskrivninger på tvivlsomme fordringer på kunderne og på leasingengagementer på 246 mio. FRF, hvoraf lån til erhvervskunder i ejendomssektoren tegnede sig for 48 mio., medens lån til andre kunder tegnede sig for 198 mio. FRF.

Selv om saneringsbestræbelser resulterede i afhændelse af aktiver uden strategisk betydning, bedre udvælgelse af kunder og nedbringelse af omkostningerne, lykkedes det ikke for SMC at få balance på regnskaberne for første halvår 1997, hvor det samlede koncernresultat var et underskud på 1,8 mio. FRF. I december 1997 fik SMC en ny ledelse, der iværksatte en nøje granskning af dette resultat for at finde frem til en løsning, der kunne sikre bankens fremtid. Denne granskning, der blev foretaget af uafhængige konsulentfirmaer, viste, at der var behov for så store yderligere hensættelser ([4]), at de ville overstige ban-

([3]) Der er først og fremmest tale om hensættelser på ejendomstransaktioner på i alt 555 mio. FRF (heraf 320 mio. FRF alene til ejendommen i rue Auber i Paris. Det skal bemærkes, at en gevinst på 570,5 mio. FRF i 1990 på ejendomstransaktioner i Paris-filialen havde sat SMC i stand til at dække regnskabsårets løbende tab med en ekstraordinær indtægt på ca. 400 mio. FRF. På det tidspunkt var spekulationen på ejendomsmarkedet imidlertid på sit højeste), hvortil kommer tab på swaps og tab på en omlægning af lange obligationer på 294 mio. FRF. Desuden måtte banken hensætte yderligere 191 mio. FRF på gamle tvister og 240 mio. FRF alene for 1994 på lån til små og mellemstore virksomheder.

([4]) Det eksterne revisionsfirma anbefalede yderligere hensættelser på i alt 2,2 mia. FRF, heraf 757 mio. FRF på udestående lån, 368 mio. til tvister m.v., 230 mio. på datterselskaber, 416 mio. på koncernens passiver, 227 mio. på aktiver og fordringer i ejendomssektoren og 245 mio. til andre formål.

kens eksisterende egenkapital og gøre det umuligt for den at overholde de tilsynsregler og den lovgivning, den er underlagt.

Under disse omstændigheder fandt SMC's aktionær, at den eneste mulighed for at sikre bankens fremtid var tilføre ny kapital til banken og få den knyttet til en partner, der var i stand til at gennemføre bankens reorganisering. Den 22. april 1998 blev afhændelsesprocessen påbegyndt med, at banken blev udbudt til salg i den franske statstidende, Journal officiel de la République française, uden særskilte udbudsbetingelser. Der blev taget kontakt til 16 banker ([5]), fire af dem fik adgang til at gennemse udbudsmaterialet ([6]), men kun én bank, Banque Chaix, afgav et endeligt overtagelsestilbud. Den 12. juni 1998 blev aftalen om overtagelse af SMC's aktier undertegnet af Banque Chaix, som er et datterselskab af Crédit Commercial de France (CCF), der er en privat fransk bankkoncern med et landsdækkende filialnet i Frankrig og en række regionalbanker. Samme dag afsluttede SMC's bestyrelse bankens regnskaber for 1997. Disse udviste et underskud på koncernplan på 3,1 mia. FRF, hvilket krævede en kapitaltilførsel på 2,909 mia. FRF for at få egenkapitalen op på det mindsteniveau, de kræves efter tilsynsreglerne. Før afhændelsen af banken besluttede den franske stat at foretage et sidste kapitalindskud i SMC på i alt 2,909 mia. FRF og give køberen en yderligere garanti på op til 423 mio. FRF til dækning af eventuelle garantiudløsninger.

Tabel 1

SMC: vigtigste nøgletal

(mio. FRF)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Samlede bankindtægter	1 240	1 353	1 023	977	1 442	1 211
Generalomkostninger og afskrivninger	1 344	1 334	1 262	1 204	1 170	1 158
Bruttodriftsresultat	– 104	18	– 239	– 228	272	53
Regnskabsårets (netto) resultat	– 451	– 317	– 1 257	– 952	– 22	– 3 100
Balancesum	27 587	26 100	26 812	25 634	23 860	23 149
Egenkapital	1 106	1 300 ([1])	2 147 ([1])	1 755 ([1])	835	797

([1]) Inklusive kapitaltilførslerne for årene 1993, 1994 og 1995.
Kilde: SMC's årsberetninger 1992-1997

2.2. **Baggrunden for indledningen af proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 2, den 18. september 1996 og udvidelsen af den, den 14. juli 1998**

Da Kommissionen den 18. september 1996 besluttede at indlede proceduren i denne sag, fandt den, at kapitaltilførslerne i 1994 og 1995 på i alt 1,241 mia. FRF (for regnskabsåret 1994) og den planlagte kapitaludvidelse på 858 mio. FRF i 1996 kunne være forbundet med statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1.

Den understregede, at årsagen til, at disse kapitaltilførsler på i alt 2,099 mia. FRF var blevet nødvendige for SMC's overlevelse, var, at de foranstaltninger, der var indeholdt i saneringsplanen fra 1993, var slået fejl. Den anførte desuden, at der ikke forelå nogen omstruktureringsplan, der inden for en rimelig frist kunne sikre bankens levedygtighed på længere sigt. Det var desuden ikke godtgjort, at omkostningerne ved en styret likvidation af banken ville være blevet højere end omkostningerne ved kapitaltilførslerne, således som det blev påstået af de franske myndigheder. Det var heller ikke godtgjort, at disse kapitalførsler ikke oversteg, hvad der var strengt nødvendigt.

Selv om Kommissionen stillede sig positivt over for de kapitalforhøjelser på i alt 860 mio. FRF, som den havde fået anmeldt i 1993, forbeholdt den sig ret til senere at undersøge, om denne vurdering havde været baseret på forkerte eller unøjagtige oplysninger, eller om der i mellemtiden var indtruffet materielle ændringer i situationen, som ville kunne ændre ved denne vurdering. I så fald kunne de kapitaltilførsler på i alt 860 mio. FRF, der blev anmeldt i 1993, også blive betragtet som statsstøtte.

Af de samme grunde som dem, der lå til grund for indledningen af proceduren den 18. september 1996, fastslog Kommissionen den 14. juli 1998, at de nye foranstaltninger angående SMC i form af kapitaltilførsler på 2,909 mia. FRF og garantien på højst 400 mio. FRF til dækning af eventuelle garantiudløs-

([5]) ABN AMRO, Argentaria (Spanien), Banco de Santander (Spanien), Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, BBV (Spanien), BCH (Spanien), Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse, Carron & Cie (Korkmaz Yigit Holding — Tyrkiet), Cie Financière Edmond de Rotschild, Crédit Agricole, Crédit Mutuel, Groupe Banques Populaires, La Caixa (Spanien), San Paolo (Italien), Société Générale.

([6]) Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse, Société Générale.

ninger kunne indeholde elementer af statsstøtte. Den understregede desuden, at man i forbindelse med denne procedure også måtte se på, om betingelserne for privatiseringen af SMC kunne indeholde elementer af statsstøtte til SMC, og om salgsprisen i betragtning af den privatiseringsprocedure, der var blevet fulgt, kunne indeholde elementer af statsstøtte til køberen.

3. **BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER**

Efter offentliggørelsen af beslutningen om at indlede procedure i sagen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* modtog Kommissionen følgende bemærkninger:

Angående den procedure, der blev indledt den 18. september 1996, fremsatte Société Générale (SG) ved skrivelse af 25. februar 1997 bemærkninger, der især drejede sig om, hvad Kommissionen havde anført med hensyn til de omkostninger, den statslige aktionær ville få påført i tilfælde af en likvidation af SMC. SG hævdede, at den aktionærs principielt begrænsede hæftelse ikke gælder for en banks hovedaktionær, som også har et ansvar for at bevare indskydernes tillid til banken. I den forbindelse henviste SG til § 52, stk. 1, i den franske banklov af 24. januar 1984, hvorefter den franske nationalbankdirektør »*skal*« opfordre aktionærerne i en kriseramt bank til at yde den den støtte, der er nødvendig for den. Ifølge SG »*er det klart, at den majoritetsaktionær ikke i en krisesituation kan unddrage sig sin hæftelse for bankens nettogæld*«.

I skrivelse af 5. marts 1997 støtter den franske bankforening (Association française des banques, AFB) SG's synspunkter, bl.a. ved at anføre, at en bankaktionærs begrænsede hæftelse modificeres kraftigt af den ovennævnte franske banklovs § 52, stk. 1. For hvis aktionæren ikke hæfter ud over sin kapitalandel, vil de forebyggende foranstaltninger og den sanering, der iværksættes af banker, miste hovedparten af deres virkning, hvilket ifølge AFB kan give sig udslag i konkurser og likvidationer, der ikke vil virke fremmende hverken for kreditorernes tillid til banksektoren og eller for det økonomiske klima ([7]).

Kommissionen modtog ingen bemærkninger fra interesserede parter efter den udvidelse af proceduren, den besluttede at foretage den 14. juli 1998.

4. **BEMÆRKNINGER FRA DE FRANSKE MYNDIGHEDER**

Ved skrivelse af 3. december 1996 fremsendte de franske myndigheder deres bemærkninger til retfærdiggørelse af de foranstaltninger, som proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 2, blev indledt over for. Disse bemærkninger blev suppleret ved skrivelser af 3. december 1996, 7. april 1997, 16. april 1997, 21. april 1997, 26. august 1997, 10. december 1997, 19. juni 1998 og 25. juni 1998. Efter at disse skrivelser havde foranlediget Kommissionen til at udvide proceduren, fremsendte de franske myndigheder den 28. juli 1998, den 12. august 1998 og den 11. september 1998 deres supplerende bemærkninger i anledning af udvidelsen af proceduren.

4.1. **Kapitaltilførslerne**

I skrivelse af 3. december 1996 fremførte de franske myndigheder, at SMC's saneringsplan, som var blevet anmeldt i juli 1993, stort set var blevet fulgt, bl.a. med hensyn til nedskæringen af bankens omkostninger. SMC's ringe resultater i 1994 skyldtes imidlertid, at nettobankindtjeningen var blevet øget mindre end forudset, og at hensættelserne og procesomkostningerne havde været stigende i stedet for faldende, således som man havde håbet.

I skrivelse af 26. august 1997 udtalte de franske myndigheder, at statens kapitaltilførsler til SMC ikke så ud til at have fordrejet eller truet med at fordreje konkurrencen. For det første pegede de på, at SMC ikke havde ført en rentepolitik, der kunne fordreje konkurrencen i banksektoren, idet SMC havde anvendt højere udlånsrenter over for kunderne end sine konkurrenter, og at de gebyrer, SMC beregnede for banktjenester, lå lidt over middel i den franske banksektor. For det andet pegede de på, at SMC ikke havde styrket sin konkurrenceposition på bekostning af andre banker, idet banken siden 1994 havde oplevet en langsom udhuling af sin markedsandel og en stagnation i antallet af kunder.

I skrivelse af 10. december 1997, 18. juni 1998 og 25. juni 1998 anførte de franske myndigheder, at til trods for saneringsbestræbelserne, der havde givet sig udslag i afhændelse af ikke-strategiske aktiver, en bedre undvælgelse af kunder og en nedbringelse af omkostningerne, var det ikke lykkedes SMC at få balance på regnskaberne i første halvår 1997. Efter de indgående undersøgelser og granskninger, som bankens nye ledelse og de uafhængige konsulentfirmaer havde foretaget, erklærede de franske myndigheder, at den eneste udvej for at sikre SMC's fremtid var, at banken blev knyttet til en partner, der havde den nødvendige knowhow til at gennemføre omstrukturering af banken. Beslutningen om at foretage et sidste kapitalindskud i SMC med tilførsel af 2,9 mia. FRF og garantistillelse på ca. 400 mio. FRF åbnede ifølge de franske myndigheder mulighed for at få afhændet banken til en privat køber, der kunne påtage sig denne omstrukturering.

4.2. **Likvidationsomkostninger**

Som led i den procedure, der blev indledt den 18. september 1998, og ved skrivelse af 16. april 1997 støttede den franske

([7]) Der indkom desuden bemærkninger fra den franske nationalbankdirektør, men efter at fristen herfor var udløbet.

bankforening AFB de synspunkter, SG havde givet udtryk for, og pegede navnlig på tre lovbestemmelser, der kraftigt modificerer reglen om en bankaktionærs begrænsede hæftelse, nemlig den franske banklovs § 52, stk. 1, § 180 i konkursloven af 25. januar 1985, der åbner mulighed for at kræve fuld hæftelse for selskabsgælden af den retlige eller faktiske ledelse, når den har begået forvaltningsfejl, og § 1382 i code civil, der omhandler ansvarspådragende handlinger, der har påført andre skade ([8]).

I skrivelse af 21. april 1997 fremsendte de franske myndigheder et overslag over omkostningerne ved en likvidation af SMC i tilfælde af en frivillig likvidation. De gjorde gældende, at hvis staten havde besluttet at likvidere SMC i begyndelsen af 1995 i stedet for at tilføre ny kapital, ville det have kostet staten omkring 4,7 mia. FRF.

5. VURDERING AF STØTTEFORANSTALTNINGERNE

5.1. Fordrejning af samhandelen mellem medlemsstater

Liberaliseringen af finansielle tjenesteydelser og integreringen af finansmarkederne har bevirket, at samhandelen mellem medlemsstaterne er blevet stadig mere sårbar over for konkurrencefordrejninger. Selv om bankerne i princippet kan udøve deres virksomhed, som hovedsagelig består i at modtage indlån og yde lån, på tværs af grænserne, vanskeliggøres deres ekspansion i udlandet af forskellige hindringer ([9]). Disse hindringer hænger ofte sammen med de indenlandske bankers solide lokale fodfæste, der gør det mere bekosteligt for udenlandske banker at komme ind på markedet. Liberaliseringen har i stigende grad givet bankerne mulighed for at tilbyde deres tjenesteydelser i andre medlemsstater, således som f.eks. Crédit Lyonnais, Deutsche Bank og Westdeutsche Landesbank har gjort det, men enhver statsstøtte ydet til en lokal bank kan lægge hindringer i vejen for denne udvikling.

Desuden vil konkurrencen mellem pengeinstitutter inden for Fællesskabet blive væsentligt skærpet i takt med gennemførelsen af den økonomiske og monetære union. Med indførelsen af en fælleseuropæisk valuta vil samhandelen inden for Fællesskabet kunne foregå uden nogen risiko eller kursomkostninger, og netop derfor vil konkurrencefordrejninger forårsaget af statsstøtte, hvis virkninger tidligere stort set kun gjorde sig gældende på de nationale markeder i medlemsstaterne, skabe større problemer end hidtil.

([8]) Den franske nationalbankdirektør fremsendte også en skrivelse i begyndelsen af august 1997, men efter udløbet af de normale frister i forbindelse med den foreliggende procedure.

([9]) Udenlandske bankers indtrængning på det franske marked er et fænomen af relativt ny dato, som toppede med 8 % ved udgangen af 1993, men siden faldt til 7,7 % i 1994.

Når der ydes statsstøtte for at sikre den fortsatte beståen af en indenlandsk bank med regionalt virkefelt, til trods for denne banks utilstrækkelige rentabilitet og manglende evne til at klare sig i konkurrencen, således som det var tilfældet med støtten til SMC, er der risiko for konkurrencefordrejninger på EF-plan, fordi støtten gør det vanskeligere for udenlandske banker at trænge ind på de regionale franske bankmarkeder.

Hvis de her omhandlede foranstaltninger indeholder elementer af statsstøtte, må de derfor anses for at falde ind under traktatens artikel 92, stk. 1, da der i så fald er tale om statsstøtte, der fordrejer konkurrencen på en måde, der kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet.

5.2. De her omhandlede foranstaltningers karakter af statsstøtte

5.2.1. *Foranstaltningerne i forbindelse med afhændelsen af SMC*

Ved udvidelsen af proceduren den 14. juli 1998 anførte Kommissionen, at det var nødvendigt at se på, om vilkårene for privatiseringen af SMC kan indeholde et element af statsstøtte til SMC eller til køberen.

I sin 23. Beretning om Konkurrencepolitikken ([10]) fra 1993 redegjorde Kommissionen for sin holdning til privatiseringer og anførte, hvornår en privatisering kan antages ikke at være forbundet med noget element af statsstøtte, og desuden hvornår der stilles krav om anmeldelse som følge af en formodning for statsstøtte på baggrund af den valgte privatiseringsmåde. Ifølge disse principper gælder det bl.a., at statsstøtte anses at være udelukket, og at de ikke skal ske anmeldelse, når følgende betingelser er opfyldt:

— afhændelsen sker efter offentligt udbud

— afhændelsen sker på ikke-diskrimierende og gennemsigtige vilkår og betingelser

— virksomheden afhændes til den højst bydende

— alle interesserede får tid nok til at udarbejde deres tilbud og får alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne foretage en konkret vurdering.

([10]) Se nr. 403, s. 273. De franske myndigheder var forinden blevet direkte underrettet om Kommissionens holdning ved skrivelse af 14. juli 1993 fra generaldirektøren for konkurrence.

Derimod må en afhændelse antages at kunne indeholde elementer af statsstøtte, når:

— afhændelsen sker efter begrænset udbud eller under hånden (i så fald kan der være tale om støtte til køberen, hvis prisen ikke er markedsprisen og for lavt sat)

— staten, offentlige virksomheder eller offentlige institutioner af enhver art forinden har givet afkald på deres fordringer, idet der i så fald er tale om støtte til den virksomhed, som modtager kapitalindskuddet

— virksomhedens gæld forinden er konverteret til kapital, eller der er foretaget en kapitalforhøjelse, idet der i så fald er tale om støtte til den virksomhed, som får tilført kapitalen

— afhændelsen sker på vilkår, som investorer i en markedsøkonomi ikke ville have accepteret.

Selv om afhændelsesprocessen ud fra en *umiddelbar vurdering* forekommer at kunne være forbundet med statsstøtte til køberen såvel som til SMC, fordi afhændelsen finder sted ved underhåndssalg, og fordi der forinden er foretaget en kapitalforhøjelse, fremgår det imidlertid af en mere tilbundsgående undersøgelse af den fulgte fremgangsmåde, at den gav garanti for gennemsigtighed og upartiskhed.

Efter offentliggørelsen af finansminister Strauss-Kahns pressemeddelelse den 21. april 1998 og offentliggørelsen den 22. april 1998 i den franske statstidende af en meddelelse om afhændelse af SMC ved underhåndssalg uden betingelser for overtagelsen, kontaktede finansministeriets konsulentbank, Lazard Frères et Compagnies, 16 franske og udenlandske banker, nemlig ABN AMRO, Argentaria (Spanien), Banco de Santander (Spanien), Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, BBV (Spanien), BCH (Spanien), Caisse d'Épargne Provence-Alpes-Corse, Carron & Cie (Korkmaz Yigit Holding — Tyrkiet), Cie Financière Edmond de Rotschild, Crédit Agricole, Crédit Mutuel, Groupe Banques Populaires, La Caixa (Spanien), San Paolo (Italien) og Socíeté Générale. Fire banker anmodede om adgang til at gennemse udbudsmaterialet, nemlig Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse og Société Générale. Kun Banque Chaix afgav den 3. juni 1998 et definitivt overtagelsestilbud.

Alle de banker, der blev kontaktet, og som havde tilkendegivet en interesse i at overtage SMC, blev underrettet om, at SMC forud for sin afhændelse ville få tilført kapital nok til at opfylde de europæiske solvensnøgletal efter indregning af koncernens nettoresultat for regnskabsåret 1997. De interesserede købere, der fik adgang til at gennemse udbudsmaterialet, fik udleveret et udkast til overtagelseskontrakt, hvori var angivet størrelsen af kapitaltilførslen, og de blev anmodet om at angive, hvilken garanti de ville kræve stillet til dækning af forpligtelser af endnu ukendt oprindelse eller beregnet, men endnu uvis skat. Garantien for skatterisikoen blev anslået til 123 mio. FRF af den uafhængige revisor, og det var det tal, der var indeholdt i det materiale, de interesserede købere fik forelagt.

Den garanti for ukendte forpligtelser, som blev krævet af den eneste bank, der afgav et fast tilbud, blev anslået til 300 mio. FRF. Den 12. juni 1998 undertegnede Banque Chaix kontrakten om overtagelse af SMC med forbehold af, at Kommissionen godkendte statsstøtten til SMC.

Kommissionen har fået forelagt de skrivelser, finansministeriets konsulentbank sendte til de banker, der blev kontaktet i forbindelse med privatiseringen af SMC, svarene fra disse banker, konsulentbankens vurdering af SMC, som blev fremlagt for de interesserede købere, det kontraktudkast, disse fik forelagt, og den kontrakt om overtagelse af SMC's aktier, som køberen undertegnede. På grundlag af de foreliggende oplysninger kan Kommissionen fastslå, at den fulgte fremgangsmåde sikrede, at SMC blev afhændet på en upartisk og gennemsigtig måde.

Desuden fik køberen ikke af staten pålagt nogen anden forpligtelse, der kunne resultere i øgede omkostninger og dermed retfærdiggøre en nedsættelse af købsprisen, end forpligtelsen til at gennemføre reorganiseringsplanen.

På baggrund af det ovenfor anførte finder Kommissionen ikke, at den måde, hvorpå privatiseringen foregik, indebar noget element af statsstøtte, hverken til SMC eller til køberen.

5.2.2. *Kapitaltilførslerne og garantistillelsen*

Som Kommissionen understregede i sine beslutninger om indledning og udvidelse af denne procedure, kan de pågældende kapitaltilførsler tænkes at indeholde elementer af statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1. Eftersom SMC er en statsejet bank oprettet af staten og kontrolleret af det offentlige, må enhver kapitaltilførsel foretaget af den statslige aktionær betragtes som statsstøtte, hvis en privat investor under normale markedsvilkår ikke ville have foretaget et sådant kapitalindskud ([11]). Det tilkommer Kommissionen at vurdere, om en sådan støtte kan anses at være forenelig med traktaten.

([11]) I sin vurdering af, om offentlige kapitalindskud i en virksomhed udgør statsstøtte, baserer Kommissionen sig på princippet om den private investor, der handler i en markedsøkonomi, jf. Kommissionens meddelelse til medlemsstaterne, EFT C 307 af 13.11.1993, s. 3.

De kapitaltilførsler, der kan tænkes at indeholde elementer af statsstøtte, er kapitalforhøjelserne på 860 mio. FRF i 1993, indskuddet af egenkapital på i alt 1,241 mia. FRF i 1994 og 1995 for året 1994, indskuddet af egenkapital på 858 mio. FRF i 1996 for året 1995, den kapitaltilførsel på 2,909 mia. FRF, der planlægges i 1998 for året 1997, hvilket tilsammen giver et beløb på 5,868 mia. FRF (ikke opgjort i nutidsværdi). Desuden må også statens garanti på 423 mio. FRF til dækning af eventuelle forpligtelser antages at kunne indeholde elementer af statsstøtte.

Tabel 2

Statslige kapitaltilførsler til Société Marseillaise de Crédit, som undersøges som led i denne procedure

Dato	Kapitalindskud (mio. FRF)	Bemærkninger
1993 1. rate 2. rate	 460 160	Den 13. oktober 1993 havde Kommissionen fundet, at de for 1993-1994 planlagte kapitaltilførsler på i alt 860 mio. FRF ikke faldt ind under artikel 92.
1994 1. rate ([1]) 2. rate	 95 326	1. rate (95 mio. FRF) samt 145 mio. FRF af 2. rate, i alt 240 mio. FRF, må anses at indgå i de kapitaltilførsler, der var planlagt i 1993, og som blev godkendt af Kommissionen den 13. oktober 1993. Restbeløbet, som Kommissionen ikke har taget stilling til, udgør 181 mio. FRF.
1995 ([1])	1 060	Anmeldt i slutningen af april 1995.
1996 ([1])	858	Anmeldt i begyndelsen af juni 1996.
1998 ([1])	2 909	Anmeldt i juni 1998.
I alt (løbende priser)	5 868	

([1]) For det foregående regnskabsår.

Den 13. oktober 1993 havde Kommissionen ud fra de foreliggende oplysninger fastslået, at de kapitaltilførsler på i alt 860 mio. FRF, der var planlagt i 1993 for årene 1993-94, ikke faldt ind under traktatens artikel 92.

Som led i indledningen af proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 2, fik Kommissionen meddelt de bemærkninger, det franske banktilsyn havde fremsat i skrivelse af 27. december 1994 til formanden for SMC's bestyrelse; det kan af disse bemærkninger udledes, at saneringsplanen fra 1993 ikke havde tilgodeset de anbefalinger, banktilsynet havde afgivet angående bankens svage risikostyring. I den sammenhæng understregede banktilsynet, at den nye aktiviteter, banken havde taget op bl.a. inden for markedstransaktioner og finansiering af fast ejendom samt aktiviteterne i de specialiserede datterselskaber, ikke altid var blevet fulgt op med nye vurderings- og kontrolsystemer, hvorfor ledelsen og bestyrelsen ikke altid var fuldt informeret om de risici, banken havde påtaget sig. Banktilsynet fremhævede, at man allerede havde peget på flere af disse svagheder i en tidligere rapport fra 1992, men at de fortsat bestod i 1994. Kontrollen med lån til ejendomssektoren og markedstransaktioner samt hovedsædets kontrol med filialnettet og datterselskaberne var efter banktilsynets opfattelse ikke blevet forbedret i 1993 og 1994.

SMC's dårlige resultater beror derfor også på interne faktorer i banken, der kunne have været forudset, men som der åbenbart ikke var taget hensyn til ved udarbejdelsen af omstruktureringsplanen i 1993. Disse faktorer var Kommissionen ikke blevet underrettet om, da den tog stilling til det første kapitalindskud for 1993 på 860 mio. FRF.

Kommissionen finder derfor nu, at statens kapitaltilførsel for 1993 udgjorde statsstøtte efter traktatens artikel 92 — den statslige aktionær burde have vidst, at dette kapitalindskud ikke ville give nogen normal forrentning; i stedet for at kunne forvente et rimeligt afkast af sin investering uden på ny at skulle træde til med anden finansiering, måtte staten rent faktisk igen tilføre yderligere egenkapital af en størrelsesorden, der oversteg de kapitaltilførsler, det blev besluttet at foretage i 1993.

De gentagne kapitaltilførsler i 1994, 1995 og 1997 var blevet nødvendige for SMC's overlevelse, eftersom de globale foranstaltninger, med henblik på omstrukturering af banken, der blev iværksat i 1993, mislykkedes delvist og ikke formåede at

bringe banken på fode igen. Ifølge denne plan skulle banken have haft et underskud på ca. 190 mio. FRF i 1993 og blive overskudsgivende igen allerede i 1994. I realiteten blev tabene i 1993 større (nemlig på ca. 317 mio. FRF), end hvad man havde forventet i 1994, og det samlede underskud i 1994 blev på 1,257 mia. FRF. SMC måtte derfor ty til sin aktionær for at kunne overholde solvenskravet på 8 %. Det samme skete i 1995. I betragtning af forværringen af bankens finansielle situation i 1997 besluttede staten at iværksætte en privatisering af SMC og afhænde banken til en solid køber, der havde den knowhow, der var nødvendig for at kunne gennemføre den omstrukturering, som blev anset for at være den eneste udvej, hvis banken skulle have en fremtid. Forud for denne afhændelse besluttede staten at foretage en sidste kapitaltilførsel til banken for at dække de tab og de risici, banken havde akkumuleret.

Uden disse kapitaltilførsler fra staten ville banken have været nødt til at indgive konkursbegæring. SMC afhændes nu til en privat køber, der skal gennemføre en omstrukturering af banken, for en pris på 10 mio. FRF, hvilket betyder, at staten ikke har tjent sin investering ind igen og ikke opnået en forrentning, der står mål med den risiko, den løb. Eftersom staten ikke har handlet som normal markedsøkonomisk investor, må dens foranstaltninger til fordel for SMC betragtes som statsstøtte.

Med hensyn til vurderingen af støttens størrelse må det lægges til grund, at alle kapitaltilførslerne havde til formål at dække tab. Næsten hele den statslige finansiering er derfor gået tabt. Som følge heraf må hele beløbet på 5,868 mia. FRF betragtes som det beløb, staten ydede i støtte i form af kapitaltilførsler.

Med hensyn til den garanti på 423 mio. FRF, staten stiller til dækning af eventuelle forpligtelser, er spørgsmålet, hvordan statsstøtteelementet heri skal vurderes. Garantien består i, at staten forpligter sig til at holde køberen skadesløs for enhver forpligtelse, hvis oprindelse han var uvidende om, og for en identificeret, men uvis skattegæld. Om denne garanti kommer til udløsning, er uvist, eftersom de i alt væsentligt dækker ikke identificerede risici eller hypotetiske begivenheder inden for SMC.

Garantien for skatterisikoen blev af den uafhængige revisor vurderet til 123 mio. FRF, og det er det beløb, der var angivet i det materiale, som de interesserede købere fik adgang til. Ifølge det kontraktudkast, de fik forelagt, skulle køberen vurdere størrelsen af garantien for ikke identificerede forpligtelser og urigtige selvangivelser. Den garanti for ikke identificerede forpligtelser og urigtige selvangivelser, som blev krævet af den endelige tilbudsgiver, blev anslået til 300 mio. FRF.

I betragtning af SMC's finansielle situation og den tidligere undervurdering af det faktiske hensættelsesbehov vil køberen antagelig være særlig forsigtig med at vurdere, hvilket beløb denne garanti skal dække. Kommissionen finder derfor, at det ovennævnte garantibeløb er rimeligt, og at statsstøtteelementet svarer til garantibeløbet. I betragtning af usikkerheden omkring skatterisikoens reelle omfang, som af konsulentfirmaet blev vurderet til 123 mio. FRF, bør der i den garanti, der stilles herfor, indregnes en margin på +/– 10 %. Kommissionen har derfor sat den statsstøtte i forbindelse med denne garanti, som den kan godkende, til højst 435,3 mio. FRF.

I skrivelse af 21. april 1997 bemærkede de franske myndigheder, at de ovennævnte kapitaltilførsler var den mindst bekostelige løsning for staten i dens egenskab af aktionær.

Kommissionen anerkender og er overbevist om nødvendigheden af at sikre, at indskyderne og markedet bevarer tilliden til pengeinstitutternes sundhed og stabilitet. Markedets disciplinerende kræfter, der bevirker, at strukturelt urentable pengeinstitutter kan komme i alvorlige vanskeligheder og ende med at gå konkurs, er et af grundlagene for denne tillid. Hvis man derimod holder liv i pengeinstitutter, som ikke har nogen udsigt til igen at komme på fode, skaber det betydelige konkurrencefordrejninger og kan i sidste instans svække resten af banksektoren. Det fører desuden til forvridninger i ressourceallokeringen og dermed en skæv udvikling af økonomien som helhed.

I en markedsøkonomi vil aktionærerne normalt beslutte at støtte en økonomisk aktivitet, hvis den frembyder tilstrækkeligt gode udsigter til lønsomhed på længere sigt. En sådan adfærd vil i givet fald være i overensstemmelse med princippet om den private markedsøkonomiske investor.

I ekstraordinære tilfælde kan en aktionær vælge at give sin støtte, selv om den pågældende virksomhed ikke udviser tilstrækkelige udsigter til lønsomhed, for at værne om sit omdømme. For at være sikker på, at statens adfærd som aktionær ikke indebærer statsstøtte, må det først godtgøres, at dens omdømme i den konkrete sag stod på spil på samme måde som en privat aktionærs omdømme. Men selv om det faktisk var tilfældet, betyder det ikke, at staten kan unddrage sig anvendelsen af traktatens artikel 92 uden at handle i strid med traktatens artikel 222. Hvis det var tilfældet, ville offentlige virksomheder, hvis aktionær har ubegrænsede muligheder for at gribe ind, altid være undtaget fra anvendelsen af traktatens artikel 92. Hvis staten som aktionær strækker sig længere, end en privat aktionær normalt ville have gjort under tilsvarende omstændigheder, vil der derfor kunne antages at foreligge statsstøtte, der kan få konkurrencefordrejende virkninger.

Kommissionen finder, at en aktionærs bidrag til en virksomhed, der er under likvidation, kun rent undtagelsesvis kan overstige hans kapitalindskud i virksomheden. Aktionæren kan

have et særligt ansvar, hvis der foreligger svig, eller i de tilfælde, de franske myndigheder nævner, og som drejer sig om ledelsesfejl eller culpøs adfærd, hvis en sådan adfærd kan bevises, og kun inden for rammerne af de finansielle konsekvenser heraf ([12]). Men selv om det godtgøres, at staten som aktionær kunne sidestilles med en retlig eller faktisk leder af virksomheden, eller at den har begået forvaltningsfejl eller har påført andre skade ved en culpøs adfærd, og at de finansielle konsekvenser af dens eventuelle ansvar svarede til støttens beløb, ville staten ikke derved kunne unddrage sig anvendelsen af traktatens artikel 92, uden at det var strid med det almindeligt gældende retsprincip om, at man ikke kan støtte et argument på egne fejl. Kommissionen finder derfor, at det almindeligt gældende princip om, at et aktieselskabs aktionær hæfter begrænset, også gælder i den foreliggende sag.

Med hensyn til den franske banklovs § 52, stk. 1, anfægter Kommissionen ikke denne bestemmelses gyldighed i forhold til de forskellige EF-direktiver på bankområdet. Den skal dog bemærke, at disse bestemmelser opfordrer, men ikke pålægger aktionærer at støtte et kriseramt pengeinstitut. For det første er der hverken fra de franske myndigheders eller fra interesserede parters side blevet peget på nogen pligt for aktionærerne til at yde en sådan støtte. Endvidere har aktionærerne i forbindelse med flere bankkonkurser i nyere tid nægtet at efterkomme en sådan opfordring fra den franske centralbankdirektør, og Cour d'Appel i Paris har for nylig (Compagnie du BTP-sagen ([13])) bekræftet, at den franske banklovs § 52 skulle fortolkes således, at den ikke var bindende for aktionærerne. I andre tilfælde, hvor en banks hovedaktionærer har besluttet at støtte banken, har de gjort det for at værne om deres økonomiske interesser i andre aktiviteter eller for at forhindre mere alvorlige retlige konsekvenser. Det betyder dog under ingen omstændigheder, at en banks aktionærer skulle have en generel retlig forpligtelse til at dække dens gæld. En sådan forpligtelse kunne *de facto* betragtes som en krænkelse af princippet om, at aktionærernes hæftelse i et aktieselskab er begrænset til deres kapitalindskud. Hvis der gjaldt et sådant princip, ville det i øvrigt set ud fra konkurrencereglerne indebære en forskelsbehandling mellem private og offentlige banker, eftersom en privat investor ikke har adgang til samme ubegrænsede midler som staten. Princippet ville i praksis gøre det umuligt for en privat aktionær at udøve majoritetskontrollen med en bank af en vis størrelse på grund af de enorme summer, han muligvis ville blive nødt til at mobilisere, hvilket ville indebære endnu en form for forskelsbehandling mellem private og offentlige banker.

Med hensyn til påstanden om, at staten som aktionær måtte påtage sig at dække gælden på grund af statens ansvarspådragende mangel på kontrol eller tilsyn med denne type pengeinstitut, skal Kommissionen minde om, at når det drejer sig om at vurdere en statslig foranstaltnings karakter af statsstøtte, må der sondres mellem de omkostninger, staten må dække i sin egenskab af aktionær, og de omkostninger, staten måtte se sig foranlediget til at dække af andre årsager, bl.a. som den myndighed, der var ansvarlig for den pengepolitiske og finansielle stabilitet. Kommissionen og EF-Domstolen har allerede tidligere afvist, at staten som aktionær skulle kunne hæfte med mere end sit indskud i en virksomhed under likvidation, eftersom en sådan ansvarsudvidelse indebærer en sammenblanding mellem statens rolle som aktionær og som den, der har til opgave at sikre borgernes velfærd ([14]). Kun de omkostninger, der påhviler staten i dens egenskab af aktionær, har relevans for sammenligningen mellem omkostningerne ved den valgte løsning og ved alternative løsninger, for foranstaltningernes karakter af statsstøtte beror på statens adfærd set i forhold til en privat investors adfærd. I den forbindelse er det klart, at man i denne sammenligning heller ikke kan inddrage andre irrelevante omkostninger såsom sociale eller skattemæssige omkostninger, eftersom der er tale om omkostninger, som virksomheden eller dens aktionærer under normale omstændigheder skulle afholde ved hjælp af egne midler, og som derfor i tilfælde af en likvidation ikke kan pålægges aktionærerne ud over værdien af deres kapitalindskud og garantier ([15]).

Med hensyn til SMC skal Kommissionen først og fremmest understrege, at statens omkostninger ved saneringen ville være blevet mindre, hvis den havde foretaget en tilbundsgående analyse, og hvis der på et tidligere tidspunkt, senest efter den første rapport fra det franske banktilsyn i 1992, var sat ind med drastiske omstruktureringsforanstaltninger. En privat investor ville normalt være skredet ind, da resultaterne begyndte at blive forværret i begyndelsen af 90'erne, i stedet for at afvente de successive tab igennem syv år, før han traf de nødvendige omstruktureringsforanstaltninger. Med sin passivitet handlede staten ikke som en fornuftig aktionær. De franske myndigheders påstand om, at omkostningerne ved en likvidation ville være blevet større end kapitaltilførslerne, kan derfor ikke godtages.

For det andet må Kommissionen afvise påstanden om statens hæftelse for bankens gæld ud over sit kapitalindskud af følgende grunde:

— ved en sådan ansvarsudvidelse sondres der ikke mellem de forpligtelser, der påhviler staten i dens egenskab af aktionær, og dem, som staten mener at have af andre årsager, bl.a. i kraft af sit ansvar for at sikre stabilitet i landet eller som pengepolitisk myndighed

([12]) Jf. §§ 179 og 180 i den franske konkurslov af 25. januar 1985, Journal Officiel de la Republique Française af 26.1.1985.

([13]) Dom af 13. januar 1998.

([14]) Se bl.a. Kommissionens beslutning i Bull (EFT L 386 af 31.12.1994, s. 1), Crédit Lyonnais (EFT L 308 af 21.12.1995, s. 92) og Efim (EFT C 349 af 29.12.1993, s. 2) samt Domstolens dom af 14. september 1994 i Hytasa-sagen (forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Sml. 1994, s. 1-4103).

([15]) Forudsat at der er tale om garantier, der er stillet på normale kommercielle vilkår, og som ikke udgør statsstøtte.

— denne ansvarsudvidelse blev fremstillet som værende ubetinget og ubegrænset og ikke som værende underlagt de rammer, som loven af 1985 afstikker; specielt har de franske myndigheder ikke fremlagt bevis for, at staten som aktionær var den retlige eller faktiske leder af SMC, og at den som følge heraf var nødt til at yde den pågældende støtte, fordi den havde gjort sig skyldig i svig eller forvaltningsfejl eller havde påført andre skade ved en culpøs adfærd; de franske myndigheder har heller ikke godtgjort, at de finansielle konsekvenser af et sådant eventuelt ansvar skulle svare til støttebeløbet

— også selv om alle disse ikke godtgjorte elementer blev bevist, ville de ikke bevirke, at staten ville kunne unddrage sig anvendelsen af traktatens artikel 92, uden at det var i strid med det ovennævnte retsprincip om, at man ikke kan støtte et argument på egne fejl

— myndighederne har ikke fremført, at statens omdømme i det foreliggende tilfælde ville være i fare på samme måde som en privat aktionærs; heller ikke selv om den franske stat havde fremført denne påstand, ville den havde kunnet unddrage sig anvendelsen af traktatens artikel 92, uden at det var i strid med traktatens artikel 222.

På baggrund af det ovenfor anførte må det konkluderes, at en privat investor ikke ville have foretaget sådanne kapitaltilførsler og stillet en sådan garanti, og eftersom de kan påvirke samhandelen inden for Fællesskabet, må disse foranstaltninger betragtes som statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1. Som anført ved indledningen af denne procedure, kan disse foranstaltningers forenelighed med fællesmarkedet kun vurderes på grundlag af traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), på basis af den nye omstruktureringsplan, køberen har fremlagt, som i særdeleshed skal godtgøre, at virksomheden er levedygtig.

5.2.3. *Muligheden for statsstøtte til køberen i kraft af salgsprisen*

Ved udvidelsen af denne procedure den 14. juli 1998 anførte Kommissionen, at det var nødvendigt at se på, om salgsprisen kunne indeholde et element af statsstøtte til køberen, bl.a. under hensyn til den privatiseringsmåde, man havde fulgt.

Under punkt 5.2.1 drog Kommissionen den konklusion, at privatiseringsmåden gav garanti for, at SMC's aktier blev afhændet med den fornødne upartiskhed og gennemsigtighed.

I betragtning af virksomhedens værdi som anslået af finansministeriets konsulentbank kunne der formodes at være tale om statsstøtte til køberen (Banque Chaix), såfremt denne havde købt aktierne til en pris, der lå under deres værdi.

SMC's værdi er af finansministeriets konsulentbank blevet anslået til mellem 50 mio. FRF og 250 mio. FRF efter kapitaltilførslerne fra staten og uden hensyn til omkostningerne ved iværksættelsen af personaleplanen. Denne vurdering bygger på flere metoder, der almindeligvis anvendes ved denne type vurdering af en virksomheds værdi — opgørelse af de værdireguleredе nettoaktiver, opgørelse af den aktuelle børsværdi og opgørelse af egenkapitalens aktuelle værdi. I konsulentbankens rapport angives det klart, at vurderingen af virksomheden er foretaget uden hensyn til de reorganiseringsomkostninger, der skyldes personalenedskæringer — det blev fundet nødvendigt at iværksætte en reorganiseringsplan, der skulle bekostes af køberen, og hvis omkostninger ville beløbe sig til […] (*) mio. FRF.

På grundlag af denne vurdering er bankens regnskabsmæssige værdi negativ, når der tages hensyn til de reorganiseringsomkostninger, der skyldes personalenedskæringer.

Med hensyn til privatiseringsmåden, som anses for at være upartisk og gennemsigtig, konstaterer Kommissionen, at det eneste faste tilbud på køb af SMC kom fra Banque Chaix og androg 10 mio. FRF. Den reorganiseringsplan, som køberen skal gennemføre, indebærer desuden en samlet omkostning for Banque Chaix på ca. 950 mio. FRF, svarende til de akkumulerede tab, der forventes for de tre regnskabsår 1998/1999/2000, og som Banque Chaix må dække ved at tilføre ny kapital til banken, for at den kan opfylde solvenskravene.

Køberens samlede finansielle indsats omfatter omkostningerne ved iværksættelse af personaleplanen, der er anslået til ca. […] (*) mio. FRF. Selv under hensyn til køberens mulighed for at udnytte statens garanti på 423 mio. FRF for eventuelle ikke identificerede risici, er den pris, køberen har betalt, en positiv pris og den overstiger konsulentbankens vurdering af bankens værdi.

På baggrund af det ovenfor anførte konkluderer Kommissionen, at afhændelsestransaktionen ikke indeholder nogen statsstøtte til køberen i kraft af salgsprisen, og at den pris, parterne har lagt til grund, er en markedspris.

5.3. **Vurdering af støttens forenelighed med fællesmarkedet**

I sin vurdering af den pågældende støttes forenelighed med fællesmarkedet har Kommissionen fulgt de almindelige princip-

(*) Visse dele af denne tekst er blevet redigeret, således at fortrolige oplysninger ikke afsløres; disse dele er angivet af skarpe parenteser og angivet med en asterisk.

per, der er anført i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ([16]), der fastlægger de betingelser, der skal være opfyldt, for at støtte af denne art kan anses at være forenelig med traktaten. Eftersom de omhandlede foranstaltninger ikke er redningsforanstaltninger ifølge rammebestemmelserne, idet de ikke iværksættes midlertidigt under afventning af en omstrukturering, skal spørgsmålet om deres forenelighed med traktaten afgøres under hensyn til, om de kan betragtes som omstruktureringsstøtte, og om de i så fald opfylder betingelserne for omstruktureringsstøtte.

Kommissionen finder, at omstruktureringsstøtte kan bidrage til at fremme økonomiske aktiviteter uden at påvirke samhandelen på en måde, der er i strid med den fælles interesse, når følgende betingelser er opfyldt:

1) der skal gennemføres en omfattende omstruktureringsplan, der inden for et rimeligt tidsrum kan genoprette den nødvendige minimale forrentning af den investerede kapital og dermed sikre virksomhedens levedygtighed på længere sigt

2) der skal præsteres tilstrækkelige modydelser, der kan opveje støttens konkurrencefordrejende virkninger, således at det kan fastslås, at støtten ikke er i strid med den fælles interesse

3) støtten skal stå i rimeligt forhold til de tilsigtede mål og være begrænset til, hvad der er strengt nødvendigt for omstruktureringen, således at det sikres, at saneringsindsatsen i videst mulige omfang ydes af virksomheden selv

4) omstruktureringsplanen skal gennemføres fuldt ud, og enhver anden forpligtelse pålagt ved Kommissionens endelige beslutning skal opfyldes

5) der skal føres tilsyn med opfyldelsen af ovennævnte betingelse.

Ud fra de oplysninger, de franske myndigheder fremsendte, da de foretog kapitaltilførslerne til SMC for årene 1993, 1994 og 1995, var Kommissionen ikke i stand til på behørig vis at vurdere, om banken var levedygtig.

Den nye statslige foranstaltning for 1997 beroede således til dels på, at de forsøg på en samlet omstrukturering, der har været gjort siden 1993, slog fejl.

([16]) EFT C 368 af 23.12.1994, s. 12.

Kommissionen finder det derfor nødvendigt i forbindelse med denne procedure at foretage en samlet undersøgelse af alle de støtteforanstaltninger til fordel for SMC, der har karakter af statsstøtte, på grundlag af den sidste omstruktureringsplan udarbejdet af køberen.

5.3.1. *Vurdering af omstruktureringsforanstaltningerne og SMC's levedygtighed*

Den fremlagte omstruktureringsplan er for det første baseret på en videreførelse af de rationaliseringsbestræbelser, der har været udfoldet igennem flere år. Der var i årene 1994-1996 tale om afhændelse af ikke strategiske interesser på 221 mio. FRF. Hertil kommer foranstaltninger til nedbringelse af driftsomkostningerne, så som nedskæringen af personalet med ca. 1 000 stillinger (772 i årene 1990-1994 og 210 i årene 1994-1997) og outsourcing af specielle opgaver på det finansielle og administrative område inden for SMC's kernevirksomhed som privatkundebank. Det indebar et tab af markedsandele for SMC på 20 % i årene 1995-1997. I SMC's hovedområder faldt SMC's andel af de samlede udlån faktisk med 20 %, fra 2,55 % i december 1995 til 2,02 % i andet halvår 1997.

Hvis det skal lykkes for køberen, Banque Chaix, at nå sit mål, en sanering af SMC, således at banken bliver en overskudsgivende regionalbank, der er i stand til at finansiere sin egen udvikling, vil det kræve en yderligere indsats med hensyn til:

— omgående opgivelse af alle de resterende diversificeringsaktiviteter, der skal afvikles eller afhændes

— en betydelig og varig nedbringelse af driftsomkostningerne

— modernisering og forenkling af SMC's organisation og arbejdsmetoder.

Den plan, køberen har fremlagt, omfatter årene 1997-2002 og indeholder følgende elementer:

a) SMC skal udelukkende koncentrere sig om sin nærbankvirksomhed. Det indebærer, at SMC's balance reduceres med 2,91 mia. FRF, dvs. med 12,6 % af 1997-balancen, ved afvikling af alle datterbanken SOFICIM's aktiviteter (der tegnede sig for 5 % af balancen i 1997), indstilling af långivning til ejendomsselskaber (2 % af 1997-balancen), afvikling af alle andre aktiviteter i ejendomssektoren (3 % af 1997-balancen), afvikling af »venture capital«-aktiviteterne

(0,7 % af 1997-balancen), salg af GP Banque og indstilling af långivning til kommuner mv.

b) på købers bekostning skal der iværksættes en personaleplan på ca. […] (*) mio. FRF, der vil reducere personaleomkostningerne med 28 % i 2002 i forhold til 1997. Ifølge planen skal SMC have […] (*) ansatte i 2002, mod […] (*) i 1997. Denne personaleplan er et supplement til de to andre personaleplaner, der er beskrevet ovenfor, og som tilsammen kostede 256 mio. FRF og reducerede personaleomkostningerne med ca. 10 %

c) andre generalomkostninger end personaleomkostninger skal være reduceret med 26 % i 2002 i forhold til 1997 gennem administrative rationaliseringer samt forenkling og trimning af organisationen.

Tabel 3

Den af køberen fremlagte forretningsplan for SMC

(mio. FRF)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Nettobankindtægter	1 211	947	907	948	1 004	1 083
Personaleudgifter	– 691	– 676	– 684	– 595	– 510	– 520
Fratrædelsesgodtgørelser	– 30	– 30	0	0	0	0
Andre generalomkostninger og afskrivninger	– 437	– 390	– 347	– 342	– 338	– 325
Udgifter i alt	– 1 158	– 1 096	– 1 031	– 937	– 848	– 845
Bruttodriftsresultat	53	– 149	– 124	11	156	238
Omkostningsprocent	95,6 %	115,7 %	113,7 %	98,8 %	84,5 %	78,0 %
Hensættelser	– 3 153	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)
Resultat efter hensættelser	– 3 100	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)
Omstruktureringsplanens omkostninger (1)	0	[…] (*)	0	0	0	0
Resultat	– 3 100	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)
Kumuleret resultat fra '98-'99-2000			– 950			
Egenkapital efter kapitaltilførsel	487	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)

(1) Inklusive alle direkte og indirekte udgifter i forbindelse med personaleplanen.

De ovennævnte foranstaltninger skal standse SMC's tilbagegang i år 2000. I den første omstruktureringsfase (1998-2000) forudses en ny markant forværring af driftsresultatet, idet den forventede nedskrivning af aktiverne og nedgangen i udlåndsvirksomheden vil føre til en kraftig nedgang i nettobankindtjeningen, samtidig med at reorganiseringen og trimningen af banken vil medføre betydelige omkostninger. Det samlede underskud i årene 1998-2000 kommer til at ligge på ca. 950 mio. FRF.

Dette nye driftsunderskud vil kræve, at køberen foretager en eller flere kapitaltilførsler på i alt ca. 950 mio. FRF. Disse kapitaltilførsler fra køberen vil blot svare til de nye driftstab, banken vil få i årene mellem 1998 og 2000, men vil ikke øge SMC's egenkapital efter driftsresultatet og heller ikke bankens samlede finansielle kapacitet. Med hensyn til SMC's egenkapital er det Banque Chaix's hensigt, at den højst skal svare til det forskriftsmæssige mindstekrav på 4 %. I betragtning af udviklingen i de vægtede engagementer i tilknytning til omlægning af SMC's virksomhed med vægten lagt på kernevirksomheden og de kapacitetsnedskæringer, der skal gennemføres, vil SMC's kernekapital fortsat ligge på under 500 mio. FRF i hele perioden 1998-2001.

Bankens rentabilitet ventes at blive genoprettet fra år 2002 med et overskud set i forhold til egenkapitalen på ca. 20 % og en forrentning af den af køberen investerede kapital på ca. 11 %. Dette resultat opnås dels gennem en betydelig forbedring af driftskoefficienten som følge af gennemførelsen af personaleplanen og synergieffekterne af samarbejdet med køberens koncern, og dels gennem en tilbagevenden til en normal risikostyring.

På baggrund af det ovenfor anførte har Kommissionen draget den konklusion, at den første betingelse i de førnævnte rammebestemmelser for, at statsstøtte kan anses for at være forenelig med fællesmarkedet, og som drejer sig om genoprettelse af virksomhedens rentabilitet inden for et rimeligt tidsrum, er opfyldt.

5.3.2. *Modydelserne*

For at forhindre, at støtten kommer til at virke således, at alt for stærke virksomheder kan komme tilbage på markedet og

igen sætte ind med en uberettiget aggressiv politik, skal den støttemodtagende virksomhed bære en betydelig del af omkostningerne ved sin omstrukturering ved hjælp af egne midler. Der erindres i den forbindelse om det princip, der er fastlagt i rammebestemmelserne, og som går ud på, at den støttemodtagende virksomhed ikke blot skal afhænde de datterselskaber og aktiviteter, som belaster dens regnskaber, men også skal afhænde aktiver af god kvalitet og datterselskaber for at bibringe virksomheden de midler, der er nødvendige for dens omstrukturering, og begrænse behovet for offentlige midler mest muligt, således at den nye støtte reduceres til, hvad der er strengt nødvendigt, og således at virksomheden tvinges til selv at yde et væsentligt bidrag til sin omstrukturering.

Siden 1992 har SMC oplevet en vedvarende forringelse af sin balance, der er faldet fra 24,597 mia. FRF i 1992 til 23,149 mia. FRF i 1997, hvilket svarer til en tilbagegang på 16 %. Denne udvikling hænger hovedsagelig sammen med tilbagegangen i fordringer på kunder, som afspejler nedgangen i antallet af udlån (en nedgang på 18,9 % fra 1994 til 1997) og tilbagegangen på 40 % i leasingaktiviteterne som følge af den gradvise tilbagegang i aktiviteterne i datterselskabet PBS.

Denne situation er imidlertid til dels en direkte konsekvens af en dårlig ledelse af banken.

De supplerende tiltag, SMC har iværksat, og den driftsplan, køberen har fremlagt, indebærer yderligere modydelser, der kan opdeles i tre kategorier:

i) Omgående og definitiv opgivelse af fem aktivitetsområder

— nedlæggelse af Soficim, som er et af de allersidste franske pengeinstitutter, der er specialiseret i lån til fast ejendom ydet direkte til kunderne (uden for SMC's filialnet)

— afhændelse af GB Banque, som har stået for SMC's internationale profilering

— indstilling af leasingaktiviteterne i ejendomssektoren, der har været koncentreret i datterselskabet PBS, der skal afhændes

— indstilling af långivning til kommuner mv. og afhændelse af disse aktiver

— indstilling af venture capital-aktiviteterne, som var placeret i flere specialiserede datterselskaber.

Disse foranstaltninger vil nedbringe SMC's balance med yderligere 2,910 mia. FRF, svarende til 12,6 % af 1997-balancen og 10 % af 1997-nettobankindtægterne.

ii) Indskrænkninger i filialbanknettet

Over to år, 1998 et 1999, vil SMC's nettobankindtægter blive reduceret med ca. 25 % i forhold til 1997-niveauet, som allerede var 15 % lavere end i 1996. I samme tidsrum vil udlånsvirksomheden og værdipapirtransaktionerne blive tilsvarende reduceret. Denne indskrænkning i filialbanknettet skal ske gennem en målbevidst indsats dels inden for udlånspolitikken og dels ved den bedre kundeudvælgelse, som køberen planlægger.

iii) Outsourcing af specielle opgaver på det finansielle og administrative område

Inden for sine filialbankaktiviteter vil SMC udskille en række specielle opgaver, bl.a.:

— opbevaring af værdipapirer

— formueforvaltning: SMC vil ikke længere selv producere de finansielle produkter, der udbydes til kunderne, og som pr. 31. dcember 1997 tegnede sig for over 5,5 mia. FRF

— likviditets- og markedsaktiviteter

— behandling af checks.

På baggrund af ovenstående betragtninger angående vurderingen af SMC's levedygtighed og de krævede modydelser, og navnlig det under punkt 5.3.2, litra i) anførte, finder Kommissionen, at de betingelser for omstruktureringsstøtte, der er fastlagt i rammebestemmelserne, og som angår forhindring af konkurrencefordrejninger, er opfyldt.

5.3.3. *Andre betingelser*

I overensstemmelse med rammebestemmelserne for omstruktureringsstøtte finder Kommissionen det desuden nødvendigt at kræve en række andre betingelser opfyldt.

Princippet om, at støtten skal være begrænset til det strengt nødvendige minimum, indebærer på den ene side, at det må sikres, at SMC's egenkapital er tilstrækkelig stor til at opfylde de forskriftmæssige krav, men på den anden side ikke større, end hvad der er strengt nødvendigt. I den forbindelse noterer Kommissionen, at staten med sine kapitaltilførsler har opfyldt sin pligt til at overholde egenkapitalkravene, hvis den vælger ikke at likvidere banken. De yderligere kapitaltilførsler, som

køberen måtte skønne nødvendige i betragtning af SMC's aktiviteter og aktivbeholdning, overlades til køberen, således at det kan konkluderes, at SMC's kapitalgrundlag efter den her omhandlede statsstøtte ikke bliver af en sådan størrelsesorden, at SMC bliver styrket mere, end hvad der er strengt nødvendigt for SMC's omstrukturering.

Ifølge til rammebestemmelserne for omstruktureringsstøtte bør SMC's mulighed for at fremføre skattemæssige underskud til senere regnskabsår ophæves for et beløb svarende til de skattemæssige underskud, der blev dækket af kapitaltilførslerne.

Endelig er det nødvendigt at føre tilsyn med omstruktureringsplanens gennemførelse. Med henblik herpå bør det pålægges de franske myndigheder at indsende rapporter herom til Kommissionen hver sjette måned efter datoen for Kommissionens beslutning, indtil de foranstaltninger, der skal gennemføres i henhold til omstruktureringsplanen, er tilendebragt.

6. **KONKLUSIONER**

Kommissionen drager den konklusion, at såvel de kapitalforhøjelser på i alt 5,868 mia. FRF, der blev foretaget for årene 1993, 1994, 1995 og 1997, som garantistillelsen på 423 mio. FRF indeholder elementer af statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1. I betragtning af usikkerheden om den skattemæssige risikos nærmere omfang, som af konsulentfirmaet er anslået til 123 mio. FRF, bør der i værdien af garantien for denne risiko indregnes en margin på +/– 10%. Størrelsen af den støtte, der kan godkendes, anslås derfor til højst 6,3033 mia. FRF.

Disse foranstaltninger er blevet vurderet på grundlag af bestemmelsen i traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), for at fastslå, om de kan anses som forenelige med fællesmarkedet. På baggrund af det ovenfor anførte kan støtten til SMC anses at opfylde betingelserne i rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder. Støtten kan følgelig undtages fra forbuddet i traktatens artikel 92, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 61, stk. 1, da den kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet efter bestemmelserne i traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), og EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c) —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Frankrigs støtteforanstaltninger til fordel for Société Marseillaise de Crédit (SMC) i form af kapitalforhøjelser på 5,868 mia. FRF samt statens garanti på 423 mio. FRF udgør statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1. De erklæres forenelige med fællesmarkedet og med EØS-aftalen i henhold til EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), og EØS-aftalens artikel 61, stk. 3, litra c), på de betingelser, der er angivet i artikel 2. Den godkendte støtte udgør højst 6,3033 mia. FRF.

Artikel 2

1. Frankrig bekræfter, at virksomheden vil gennemføre hele den omstruktureringsplan, Kommissionen har fået forelagt, herunder også de planlagte aktivitetsindskrænkninger.

Frankrig indsender detaljerede halvårlige rapporter til Kommissionen med alle de oplysninger, der er nødvendige for, at Kommissionen kan føre tilsyn med iværksættelsen og gennemførelsen af omstruktureringsprogrammet.

2. Frankrig ophæver SMC's adgang til at fremføre skattemæssige underskud til senere regnskabsår for et beløb svarende til de skattemæssige underskud, der er dækket af kapitalforhøjelserne.

Artikel 3

Frankrig underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om de foranstaltninger, der er truffet for at efterkomme den.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Den Franske Republik.

Udfærdiget i Bruxelles, den 14. oktober 1998.

På Kommissionens vegne

Karel VAN MIERT

Medlem af Kommissionen